

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novám ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda. id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Előfizetheti a kiadóhivatásban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt. István-tér 1.	Feladás szerkesztő: NÉMETH ÖDÖN.	Előfizetési ár: Egy évre 5 ft — kr. Fél évre 2 ft 50 kr. Három hónapra 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal hátsólapként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitólír sorozatát 50 kr. Többesíti hirdetői részről engedély
---	--	---	---

Olvasóinkhoz.

A midőn huzamosabb ideig tartó államfogház-büntetésem megkezdtem, reményem volt, hogy királyi kegyelem tolytán nem sokára visszatérhetek szerkesztői asztalomhoz. Ezért nem is bucsuztam olvasóinktól. A remény azonban szétfoszlott, s így előállott annak szükségessége, hogy az általam letett tollat szakavatott megbízható kéz vegye át. A sajtónak egy oly tekintélyes organuma, mint a Fejérmegyei Napló, nem maradhat hónapokon keresztül felelős szerkesztő nélkül.

Lapunk felügyelő-bizottsága ezt belátta, s kérelmemre szives volt a további felelősség alól fölmenteni. A midőn most mint a Fejérmegyei Napló volt szerkesztője, bucsut és egyuttal a támogatásért köszönetet mondok lapunk lelkes olvasóközönségének és munkatársainak, s kijelentem, hogy továbbra is harczosa maradok tollammal amaz elveknek, melyeket a Néppárt tűzött ki programmul. A szellemi összeköttetés nem szakad meg közöttünk, s ugyanazzal a bizalommal, melylyel tavaly elfoglaltam szerkesztői helyemet, kérem a lap olvasóinak és munkatársainak támogatását utódom részére.

A midőn bennünket és lapunkat támogatják, elveink diadalra-jutását segítik elő. Eljen a néppárt!

Vác, államfogház, 1896. július 7.

Barabás Albert.

Hivatkozva Barabás Albert felelős szerkesztő urnak fenti soraira, a midőn őt a felsorolt indokok méltányolásával igazi hivatással és lelkesedéssel betöltött felelős szerkesztői tiszte alól felmenteni kénytelenek vagyunk, őszinte elismeréssel adózunk lapunk érdekében kifejtett fáradhatlan munkásságáért és azon szolgálatáért, melyeket a lapunk által képviselt politikai irány-
nak tett.

Székesfejérvárott, 1896. július hó 7-én.

„Fejérmegyei Napló“
felügyelő bizottsága.

A „Fejérmegyei Napló“ olvasóihoz.

Midőn a „Fejérmegyei Napló“ felügyelő bizottságának meghívását elfogadom s a lap szerkesztését átveszem, kérem lapunk olvasóit, hogy működésemet az elődöm által élvezett jóindulatuk előlegezésével megkönnyíteni sziveskedjenek.

Belépésem a „Fejérmegyei Napló“ szerkesztőségébe pusztán személyi változást jelent. A lap iránya marad a mi volt megindulása óta mindig.

Hazafias üdvözlettel

Németh Ödön.

A honfoglalás.

(N.) Az Isten akarta, hogy éppen az ezredik évben induljon meg a néppárt szervezkedése Magyarországon, és éppen a honfoglalás ezredik évfordulóján vegye fel a harcot a liberalizmussal, az istentagadókkal. Az Isten akarja, másképp lehetetlen volna, hogy oly rövid idő alatt megmozduljon az egész ország tanúságot tenni, hogy a keresztény Magyarországot nem engedjük tovább bitorolni a zsidó liberálisok által. Így kell annak lennie. Hitünk mondatja velünk ezt s az események igazolják. Isten akarja!

Mert van Isten! Ha kételkedtek eddig azok, a kik vallástalanságról szóló törvényt megalkották, most már nem kételkedhetnek. Érezhetik az Isten hatalmát. Az ő akaratát terjesztette el olyan gyorsan, minden üldözés dacára a néppártot; az ő szeretete kíséri lépteinket. Ha erőszakkal elakarnak nyomni a kormány közegei, a szenvedett méltatlanság még jobban tömörít; ha brutálitással megakarnak félemlíteni a szenvedésből lelkesedéstünk újabb tápot nyer; ha galád fegyverekkel támadnak reánk, üldözöink önmagukat sebzik meg vele; és ha a tehetetlenség érzete még kétségbeesettebb eszközöket ad majd a liberálisok kezébe, az csak siettetni fogja bukásukat. Mert a mikor megremült csorda módjára elgázolnak törvényt, tisztességet; mikor elhazudják az igazságot, meg-rágalmazták a becsületet: önmagukat sebzik halálra.

Avagy nem látják, hogy Nyitra, Girált, Stomta után még jobban hódít a néppárt a felvidéken, nem látják, hogy a halálra gyötört, a polgári jogaitól megfosztott tótok rendületlen hiveink maradtak? És mi eredményt értek el, hogy vezéreinket a liberális sajtó neveletlen módon megugatta s a rágalomnak minden elképzelhető fajtát ellenük zúdította? Azt, hogy a tisztességes liberálisokat is táborunkba üzte a szegyenérzet, nem akarva magukat a szabadkőműves suhanczok harczmodorával azonosítani.

Azaz vádoltak, hogy a sötétséget terjesztjük, hogy a kor szellemét akarjuk megtagadni. És éppen a hivatkozott korszellem nevében és modorában ellenünk és a revízió ellen intézett támadás csapatostól a revízió hiveivé avatva az ellenzék jelentékeny részét.

Az Ugron-párt kanizsai zászlóbontása s a revízió követelésének kimondása legjobban igazolja, hogy az a korszellem, melyet a zsidó sajtó terjeszt, nem kell egy igaz kereszténynek sem.

A ravaszág és félelem mondatta velünk szüntelenül, hogy a főpapságunk nem rokonszenvez mozgalmunkkal s hogy „hazafiatlan“ törekvéseinket elítéli. Hónapokon át tűzték ezzel a korteskedést, hónapokon át sértették tőpapságunkat azzal, hogy egyetértene a szabadkőműves törekvésekkel, s hogy a valóságos kötelesség teljesítését hazafiatlannak minősítik. És a néppárti gyűlések alkalmat adtak az ország herczesprimásának, Vasza y Kolesz biornoknak, akinek a nevével a zsidógyerekek legjobban visszaéltek, hogy nyilvánosan megozáfolja e rágalmakat, Isten áldását kérve a Pöstyénben összegyűlt néppárti polgároknak. De alkalmat adtak Schuszt er Konstantin váci püspöknek is, hogy meghazudtolja a nevével kapcsolatosan terjesztett rágalmakat. Beigazolták ez által is, hogy lehet valaki igaz keresztény s e mellett jó hazafi is, s hogy a hazafiságot a szabadkőműves, internacionális szellemű liberálisok csak bitorolják, hogy ennek leple alatt a népeket elkereszténytelensétek.

Méltán fölháborodva utasítjuk vissza a zsidósajtónak újabb hazugzásait, a melyekkel vasárnapi népgyűléseink nagy sikerét elakarja tagadni. Nincs egyéb szándék ebben, mint az, hogy ámitsák tovább is a közvéleményt — ott ahol még lehet — s elhitessék olvasóikkal, hogy a magyar nemzetben nincs már vallásos érzés, s hogy a néppárti mozgalmak sikertelenek. De óvást emelünk az ellen a törvénytörés ellen is, a melyet egy Molnárfy Géza nevű individium, a reáruházott főszolgabírói hatalommal Vasváron elkövetett. Tizezer állampolgártól tagadta meg a törvényesen bejelentett gyűlésen való részvételt, felosztatva azt a gyűlést, mely a vas megyei liberalizmus bukását bizonyította. Csak Eszterházy Miklós Móricz grófnak, a néppárt szeretett vezérének köszönhető, hogy a főszolgabíró erőszakoskodása által megsértett nép haragja és elkeseredése szomorú következményeknek nem lett előidézője. O csillapította le a nép haragját, ő volt a ki életét mentette meg ezáltal azoknak, a gazoknak, kik a gyűlést megzavarni igyekeztek s a főszolgabírónak, a ki azt jogtalanul felosztatta.

Részletes tudósításaink a vasárnapi néppárti gyűlésekről, legjobban bizonyítják, hogy az ezredik évben még visszahódítottuk a keresztény Magyarországot a szabadkőműves liberálisoktól s befejeződik még az ezredik évben az új honfoglalás.

Mai lapunk 8 oldal.

BELFÖLD.

— Schlauch bitoros és a néppárt. Az egész sajtót bejárta az a hír, hogy Schlauch Lőrincz dr. nagyváradi bitoros-püspöke elítélőleg nyilatkozott a néppárttól s annak vezéréiről, kijelentve, hogy a néppártot nem fogja támogatni. A néppárt lapjai azonnal kijelentették, hogy ez a hír éppen olyan koholt, mint a Frigyes főherceg nevével kapcsolatba hozott hír, a mely egész gyalázatoságában megvilágítja a liberális sajtónak ellenünk intézett támadását. A néppárt nagyváradi organumának a „Tiszántúl”-nak ma érkezett száma a lap élén a következő czáfolatot közli:

Nagyváradi, július 7.

A lapok Schlauch bitorosnak állítólagos nyilatkozatait közlik, melyeket a néppárttól tett és ilyekhez az a néppárt ellen kihasználni. Illetékes helyről vett értesítés folytán konstatálhatjuk, hogy a néppártnak politikusi közül senkisé nem tisztelt mostanában a bitorosnál s így pénzkérésről vagy megtagadásról szó sem lehet. Bizalmas barátával a bitoros ugyan beszélgetett a politikai pártokról, de sem azon értelemben, sem azon részben ferdtéseket is tartalmazó szövegezésben, mint azt a lapok hozzák. Különben magától értetődik az, hogy a katolikus főpásztor nem tagadhatja meg egyháza elveit.

— Megzavarodott liberálisok. Ugy látszik, hogy a budapesti demokráta kör által rendezett botránykodást folytatni akarják a megzavarodott liberálisok, a kik nem elégedtek meg azzal, hogy Kronawettert Budapestre hívták s alkalmat adtak ennek a vendég joggal durván visszaélő neveletlen embernek, hogy saját házában bennünket megmarjon, hanem most meg a bécsi liberálisokat hívják meg mint külön álló testületet. Talán ismét olyan szabadságvesztés demonstrációt akarnak rendezni főpapságunk és arisztokráciánk ellen, mint Kronawetterrel? Ha ez volna a tervük figyelmeztetjük ugy a rendezőket, mint a lerándulni készülő vendége-

ket, hogy ha ők a kiállítás politikai tüntetésre használnák fel, tudni fogjuk magunkat védelmezni és egy újabb demonstrációra méltóképpen válaszolni. A mi titelműnknek is határa van s ha mi recipiáltjaink avóltását el tudjuk hallgatni, vigasztalva magunkat egy régi közmondással, nincs szándékunk eltérni az idegenből ide csődített szabadságkömtyűvek rugdalódását. Hát olyan hamar elfelejtették nagynevű vezérünknek Tisza Kálmánnak ellentünk emelt bamiis vádját, hogy külföldi elemeket hívunk magunk mellé segítségül? Hát kik azok, a kik külföldre mennek segítséget keresni, mink-e, avagy a megrémült liberálisok? Am menjenek csak aztán meg ne keserüljék!

— Kezdődik a revízió. Ugy látszik hamar kezdetét vette a néppárt által követelt revízió. A belügyminiszter ugyanis egy elvi jelentőségű határozattal, megszüntette a gyermekek felekezetenélküliségét. A miniszteri leirat kiforgatja alapjaiból a liberális „legnagyobb vívmányát” a felekezetenélküliséget. A szövegezésből nyíltan kitűnik, hogy a miniszter nagyon szeretné visszavonni az egész „vívmányt”, mert utasításképpen azt mondja, hogy „a felekezetenélküli szülők gyermeke azonban a fentjelzett törvényszakaszok szerint vallásos nevelésben részesítendő”. — Kegyelmes uram! azt talán önmaga sem hiszi hogy a felekezetenélküli szülők gyermekeiket vallásos nevelésben részesíthetik? Ha tehát ez újabb intézkedésének érvényét akar szerezni, reméljük, hogy minél előbb követni fogja ezt a rendeletet egy másik, melyben a felekezetenélküli szülőket vallásosságja kötelezni. Ennélkül önmagát gunyolja ez a rendelet.

— A magyar szellem apostolai. A zsidó önteltség már sok curiozummal mulattatott bennünket. Egyikben sem nyilvánult azonban annyi humor, mint Kohn Samu főrabbi beszédében, melyet a Budapestben tartott zsidó tanítók gyűlésén mondott. Rettentő módon felcserélte bevezetésül saját fajtát, aztán pedig szóltot ekképpen: „A zsidóság számára csak e század első felében ért véget a középkor. De azért, mielőtt saját hazájában érvényre jutott a magyar nyelv felébredt és hatalmasan nyilvánult a nemzeti öntudat

— a zsidó községekben mintegy varázsszóra jöttek létre a magyar iskolák és megmagyarosodtak a már létező német iskolák. A zsidó tanítók legbuzgóbb terjesztője volt a magyar szónok és a magyar szellemnek, még pedig nemcsak községeiben, nemcsak hitfelei közt, de oly vidékeken, melyeket a magyarság számára meg kellett vagy meg kell még hódítani!” — Ime keresztény tanítók tudjátok meg, hogy a nemzeti öntudat istentemüyesei a zsidó tanítók s tudjuk meg valamennyien, hogy a magyar szellem leghivatottabb terjesztői a zsidók!

— Liberális beszámoló. Lisz Gyula a vaáli kerület országgyűlési képviselője 5-én délelőtt az ettyeki községhez tartozó bányászati beszámolót tartott, amely alkalommal kijelentette, hogy ő ugyan ellenzte a polgári házasságot, de ha már meg van, belenyugszik. Egyebekben ragaszkodik a függetlenségi elvekhez.

Néppárti gyűlések.

A vasvári gyűlés.

Vasvármegyében, hol a néppárt a legutóbbi törvényhatósági bizottsági választások alkalmával tökéletesen kizverte a liberálisokat, ugy hogy csak egy liberális jutott be, Molnárffy Géza főszolgabíró, a kinek megválasztását a néppárt 100 szavazattal támogatta, a mult vasárnap néppárti nagygyűlést tartottak. Vasváron gyűltek egybe a néppárti polgárok, hogy Esterházy Miklós Móricz grófot s a vele érkező néppárti szónokokat meghallgassa. A bevonulás Vasvárra lélekemelő volt. Elől egy ötven tagú festői magyar ruhába öltözött banderium haladt, utána kocsikon Esterházy gróf s a többi szónokok, végül 8—10 ezernyi lelkes néptömeg nemzeti színnel zászlók alatt. A város utcáin a nép lelkes éljenzéssel, kendő lobogtatással, kalap lengéssel fogadta az imponáns menetet. Valóságos diadal menet volt ez egészen a tribünökhöz, a hol az óriási tömeg lelkes eljenzése között nyitotta meg Esterházy gróf a néppárti gyűlést.

Akkor már a tribünön voltak a többiek között Esterházy Ferencz gróf, a két Sammarsan gróf, Rösner báró, Qerzen báró, Stegmüller Károly dr. praepositus, Illés Ferencz kanonok és az egész kerületi papság.

TÁROZA.

Az új nemes.

— A „Fejermegyei Napló” eredeti tározaja. —

Nagy csodálkozást kellett, mikor pár hó előtt a lapokban megjelent az első hír, hogy Blau Jónás a katona-utcai festékgyáros jótékony czélra nagyobb összeget adományozott. És ez a csodálkozás hetek, hónapok mulva csak fokozódott, midőn a lapok Blau újabb adományairól hoztak értesítést.

Ennek a csodálkozásnak főképen Blau Jónás ismert multja volt az oka.

Öregberek világosan emlékeztek arra az időre, a mikor Blau Jónás, a többszörös milliomos, piszkos ruhájú segéd volt Baumann fűszeres üzletében. Több évi segédeskedés után üzletet nyitott a farkas-utczában. Ezt az üzletet a volt főnöke rendezte be neki hitelével, mert azt hitte, hogy Blau elveszi feleségül véntül hűgát.

Blau Jónás daozára annak, hogy üzlete fényesen ment, egy napon csődöt mondott.

Ez a tréfa sok pénzbe került Baumannnak, de Blau Jónás a szemrehányásokra csak mosolygott s pár hónap mulva pompásan berendezett üzletet nyitott a katona-utca sarkán, a melyhez már nem volt Baumannnak semmi köze.

Ez az üzlet is kitűnően bevágott. Blau azonban, daozára mind jobban fokozódott jöve-

delme, üzletét nem nagyobbította. Sokkal jövedelmezőbbek voltak titokban kötött kölcsön-üzletei, melyeknél ötven, hatvan százalékot is kicsikart s rövid idő alatt a városrész leghirhedtebb uszorasává lett.

Senki sem csodálkozott, hogy ilyen körülmények között, tizenöt év mulva három óriási bérházat építtetett a város különböző pontján. Igaz, hogy ezek a házak nem jövedelmeztek annyit, mint forgó tőkék, de legalább biztosak voltak és mutatták gazdagságát.

Ennek a három háznak köszönhetette, hogy megkapta feleségül Kornberg I. H. börgyáros leányát, a kivel harminzezer forintot kapott Blau készpénzben s kiállítás volt, hogy apósa halála után még vagy kétszáz ezer forintot örökölt.

Mikor házasságával ilyen fényes üzletet csinált Blau, eladta a katona-utcai sarok-üzletet s ugyanott az utczában festékgyárat építtetett. Nem volt az valami nagy gyár, inkább hasonlított egy nagyobb szabású műhelyhez, de a kerítés felett hatalmas betűk hirdették: „Blau Jónás festékgyára”. Ennél pedig többet Blau nem is akart. Csak ezimet óhajtott pénzéhez s e czélját el is érte, mert azonnal mindenki gyárosnak oszimezte.

Ha nem jövedelmezett volna semmit a gyár, azt sem bánta volna Blau, mert hiszen fő jövedelmét most is a kölcsönök után szedett kamatok képezték. S évek mulva hatalmas

kémények nőttek ki a földből s a magas emelletes gyárépület hirdette az üzlet virágzását. Akkor már Blau a harmadik milliót kergette.

Az emberek csunya dolgokat beszéltek ugyan, tönkretett családokról, öngyilkosságba kergetett fiatal emberekről, mint Blau Jónás lelketlen uszoráinak áldozatairól. De hát a pénz, a vagyon sokat elfelejtett, s a gazdakok hibáit szivesen mentegetik az ismerősök.

Ilyen mult után kezdte meg jótékony-ságát Blau s a betolyasolt sajtó egynemely organuma hihetetlen módon dicsérte a nemeslelkű férfit.

Egy napon aztán meghozta a hivatalos lap, hogy Blau Jónás gyáros a jótékony-ság terén szerzett érdemeiért „barlangi” elnévvel magyar nemességet nyert.

A kik ismerték Blau jónás lelketlen uszorásait, megdöbbenek a hír hallatára, de maguk Blau boldog volt, s e kitüntetésre minden tekintetben méltónak tartotta magát. Azt hitte, most már elfoglalhatja azt a helyet a társadalomban, a melyet vagyona lehetővé tesz.

Azon a napon, mikor a hivatalos lap a kitüntetését közölte, Blau Jónást egy szegény asszony kereste fel.

A férje munkavezető volt s egy évvel ezelőtt súlyosan megbetegedett. A pénz hamar elfogyott s a szegény asszony, hogy férjét ápolhassa, kénytelen volt Blau jószívűségéhez fo-

azért, hogy a néppárti gyűlés ideje alatt felbérelt társaival verekedést kezdve okot nyújtson a gyűlés feloszlására. A bérenczek azonban leitták magukat s holtérsegen fentregtek a gyűlés ideje alatt a korcsmában. A vág tulso partjáról érkezöket, pedig az átkelésben akarták megakadályozni az által, hogy az egyik komp közlekedését betiltották.

Zmeskál Zoltán a felvidéki néppárt lelkes vezére volt a gyűlés elnöke. Hatásos megnyitó beszédét óriási lelkesedéssel fogadták. Utána még Vaculik Vincze és Praznovszky Evariszt tartottak lelkes beszédeket.

A gyűlést Zmeskál Zoltán elnök rövid beszéddel berekesztette. Azután bankettre gyűltek össze, melyen a nap fényes sikerét számos lelkes felköszöntéssel ünnepeleék.

A szabad-szentkirályi gyűlés.

Baranyavármegyének több mint 30 községe jelent meg vasárnap Szabad-szentkirályon, hogy a néppárti elvek mellett állást foglaljanak.

A gyűlés elnökét ifj. Zichy János grófot Szent-Lőrinczről 200 lovas banderista kísérette a gyűlés színhelyére, a hol ötezernyi néptömeg lelkes éljenzése fogadta. Ifj. Zichy János gróf hatalmas megnyitó-beszédet mondott, melyben fényes tehetsége és szószóki képessége egyaránt érvényesült. Sorra vette a polgárok zajos éljenzése között osztatlanul megzafolta a néppárt ellen galádul szört rágalmatokat: a hazafiatlanság, a felekezeti viszálykodás vádjait.

Hogy miért küzdenek ma a főnemsek és a papok a néppárt első soraiban? — mondotta azután Zichy gróf — Azért, mert szent kötelességöknek tartják harcolni a hazáért, a királyért, Istenért, a népért! Így volt ez évszázadokon keresztül és a főnemesség, valamint a papság nem feledkezett meg az ösökről és azok példájáról, erényéről, úgy, mint a mai liberálisok. Ma még számtalan akadálylyal kell megküzdenünk. Mindenfelől szidják, rágalmaznak, gyanisítják, mindenütt erőszakos eszközökkel küzd ellene a hatalom, de legyünk béketűrők a hatalommal szemben és maradjunk meg, elveinkhez híven, szigorúan a törvény korlátain belül.

A fiatal szónok szavait rendkívüli lelkesedéssel hallgatták s beszéde után percekig tartott az éljenzés.

Beszédet tartottak még Tóth Gyula, Darányi Ferenc és Lepsényi Miklós. Sumai káplán pedig hazafias költeményt szavalt. Zichy János gróf lelkes szavai után a gyűlés rendezéséről szószólt, hogy Polgar Jenő főszolga bírónak és a kirendelt hatvan esendőrnök semmi dolga nem akad.

Közgyűlés a megyénél.

Fejérvármegye törvényhatósága hetfőn, e hó 6-án rendkívüli gyűlést tartott, melyen báró Fiáth Miklós főispán elnökölt.

A közgyűlés tudomásul vette Huszár Agoston alispán jelentését az ezredéves ünnepély-lelöljárásról s a jun. 8-iki hódoló felvonulásban résztvevőknek jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott.

A vicinális vasutak ügye.

A gyűlés egyik legfontosabb tárgya volt a megyei helyi érdekű vasutakra megszavazott s most már esedékeséé vált 400 000 frtnak kifizetése, illetve az ezt fedező kölcsön ügylet megkötése.

E tárgyhoz Huszár Agoston alispán és Sauts Artur megyei főjegyző felvilágosításai után Meszlényi Lajos orsz. képviselő szólott hozzá, határozottan kijelentve, hogy nem szavaz meg semmit erre a célra. Az elnök főispán erre elrendelte a szavazást, melynek eredménye az lett, hogy az összes jelen voltak elfogadták a kereskedelmi bank 5.450/0-os tőke törlesztésére 50 éven át adott kölcsönt, a mely

összeget 1.70/0-os pótdóval fedezze a megye közönsége. A javaslat ellen csak Meszlényi Lajos szavazott.

A közgyűlés megbizta Huszár Agoston alispánt, Heinrich Lajos tiszti főjegyzést és Udvardy Sándor főszámvevőt, hogy 200.000 frt kölcsön előleget felvehessenek.

A székesfejérvár-bicskei vonalra Bodajf község 2000 frtot és Felcsuth község 5000 frt segélyt szavazott meg. A közgyűlés tudomásul veszi.

Dunapentele és Ráczalmás községek által a székesfejérvár-adyon-szabolcs-paksi vonalra megszavazott 25 000—25 000 frt kölcsön felvételére vonatkozó határozatot a közgyűlés jóváhagyta.

A törvényhatósági tisztviselők vasuti kedvezménye.

A közgyűlés a vicinális ügyek után a belügyminiszter ama legutóbbi körrendeletét tárgyalta, mely a törvényhatósági tisztviselőknek vasuti kedvezményéről szól.

Ugyanis az összes m. kir. állami vonalokon a törvényhatósági tisztviselők téláru jeggyel utazhatnak és azok nejei s gyermekei, kiknek évi fizetésük a 800 frtot meg nem haladja. Fönkívül még az átköltözködésnél szállítandó ingóságokra szintén 50/0 kedvezményrészesülnek. — A belügyminiszter ezen körrendeletét, mely július 1-én lépett hatályba, a közgyűlés tudomásul vette.

A próbb ügyek.

Moór község határozatot hozott, hogy a millenium emlékére 1000 frtos alapítványt tesz, melynek kamatait évenként 8 gyermek kapja, kik a magyar nyelv tanuláiban a legnagyobb előmenetelt tanusították. A közgyűlés Moór ezen hazafias határozatát zajos éljenzéssel tudomásul vette.

A kereskedelmi miniszter ama leiratát, melyben tudatja, hogy dr. Herczegh Mihály és érdektársainak Budapestről-Buda-Eörs-Vaal-Lovasberény-Székesfejérvár-Veszprém és Zalavármegyén át egész Horvátország határáig vezető villamos vasutra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta, a közgyűlés tudomásul vette.

A közgyűlés ezután az állandó választmány előterjesztésére több jelentéktelenebb ügyet tudomásul vett s a közgyűlés véget ért.

Kiállítási levelek.

I.

A gúny-falu.

Végig sétáltam az ezeréves kiállítás területén. Aránylag szük helyen igen sok a látni való. Olyan e kiállítás, mint egy sokféle szép és tarka turtorral, csesebecsével telitömött díszes lakás. De a zsufoltság, ha netalán kissé kényelmetlen is a látogató sokaságnak, hat a gazdagságával.

Van azonban a kiállításnak egy részlete, mely erősen kihívja a jókedvet. Ez a kiállítás falu. Falut építettek oda, mely Magyarország minden nemzetiségét mutatja be egy-egy házikóval. Van ott mindenféle ház; erdélyi, szász, tót, oláh, sváb, szerb, bánáti, német stb.

Ez a falu pompás kigunyolója az ezeréves ünnepélynek. Azt hiszem tervezőjének nem volt más célja, mint ezeréves fennállásunknak szemmel látható satyrját nyújtani. Ismertük mi megirt gúnyműveket, hallottunk megzenésített gúnydalokat, láttunk megrajzolt gúnyképe-

ket, de ez a falu páratlan a világon. mert először mutat be fölépített satyrát. Eddig is tudtuk, hogy sokféle nemzetiség lakja szegény hazánkat, de a faluban látható sokféleség túlhaladja minden várakozásunkat. Ámulva kiáltunk fel: no, ez sok! Igazán meg vagyunk áldva nemzetiségekkel!

Eddig is hallotta a jámbor külföldi, hogy Magyarországon sokféle nép lakik, de látván e falut, fölveti majd önkéntelen a kérdést, hogy miért is hívják ezt az országot Magyarországnak? mért nem inkább német-szerb oláh-tót-szász-ruthén-magyar egyesült tartományoknak?

Ha a Bach-korszak valamely Bach-huszárja be akarta volna mutatni a világnak, hogy hol áll, mennyire haladt Magyarország, nem támadhatott volna pokolbóbb ötlete, mint a falu építése. De ma ilyen célja nem lehetett senkinek, s így kétségtelen, hogy csak valami tréfakedvelő rögtönözötte az egész „viczoa“-et nemzeti költségen. A jó humorú férfi bizonyára azt gondolta hogy teljes összhang, csak akkor van, ha a komolyság mellett ott a vidámság, az ezeréves történelmi dicsőséget hirdető épületek mellett ott van tözsomszedságban a siralmas jelent ábrázoló gúny-falu.

De hátha még sem volt ilyen tréfás szándoka a falu tervezőjének?

Hátha komolyan azt hitte, hogy az ezeréves ünnepély díszének emeléséhez mulhatlanul kivántatik nemzetünk legsajnálatosabb betegségének, legfájóbb sebének nyilt és tünetet fel-tárása? Hátha komolyan gondolta, hogy dicsőségünk, paradézai való büszkeségünk ez a sok nemzetiség?

Nem. Ez lehetetlen. Bármily megveszeke-dett korszakban éltünk is, annyira elmezavartnak nem képzeltünk egy szabadon járó embert. Ép elméjű magyar ember csak nem hiheti azt, hogy a mi eleven gúny nemzetünkre, az nemzeti dicsőségünket hirdetheti. Nemcsak minden magyar, da a világ minden történelmet olvasó embere tudja, hogy ez az ország Magyarország s hogy itt egy nemzet lakik: a magyar nemzet. Igaz ugyan, hogy ez a nemzet egy évezreden át szives, vendégszerető, türelmes és elnéző volt az idegennel szemben; sok szegény sorstöröt, bujdosó népet keblébe fogadott, sok menekülő jövevénynek hajlékot, földet és jogot adott; s igaz ugyan, hogy ez a nemzet véres harcok századaiban megritkult sorait itt ott derék idegenekkel töltötte te s így — hogy hasonlattal éljünk — hatalmas nemzeti épületének töréseit, repedéseit, hézagait, idegen származékkal is tapasztotta be: de azért nem szűnt meg egy nemzet, egy birodalom lenni. A mi szerencsétlenségünk, a mi sajnálatos gyöngeségünk, hogy a sok éves harcban kimerülve, nem voltunk képesek azt, a kit törvényesen csak magyaroknak tekintettünk, érzésben és nyelvben és szokásban is magyarrá tenni, de a mily mérvben szerencsétlenségünk ez, oly mérvben büne azoknak az idegeneknek, kik itt vendégszerető thontott találva, nemcsak hogy nem hálálták meg jószágunkat, hanem nem egyszer rosszal, gyűlölettel viszonozták azt.

Szerencsére azonban hazánk nem minden idegen származású népe ilyen. Van több oly nemzetiség, a mely szereti a magyar hazát, érzésben magyar, sőt utabban nyelvben is csatlakozik a magyarsághoz. S még ezeket is nemzetiség gyanánt mutassuk, be a nagy világnak?! Kérdezzük meg a szepesi szászt: nem magyar-e? Bizony ott is, meg a Bánátsban is sok német származék magyarnak vallja magát, s mi még

az ilyen is tarkaságunk tarkábtételére használjuk fel.

Szívesen elismerem, hogy népismerés és néprajzi (ethnologiai és ethnographiai) szempontból a falu érdekes, sőt tanulmányos is lehet. Nem is vitatkozom a szaktudókkal a fölött, vajjon az ő tudományuk szempontjából kívánatos-e az ilyen táriat, sőt eleve igazat adok nekik. Ámde az ezeréves ünnepély rendezésének nem volt célja valamely népismerés és néprajzi látványosság, mert ez ünnepélynek magasabb nemzeti hivatása van.

A ünnepély szélja egyrészt befelé hatva, a magyar birodalom minden polgárát, nemzetiségi, vallási, politikai különbség nélkül az ezeréves múlt dicsőségének tudatára ébreszteni, másrészt kifelé hatva, a világ minden nemzetének megmutatni, hogy ime, itt ezer év óta, mint egy világtörténeti csoda áll fenn a magyar birodalom, s ma fiatalabb, erősebb, egészségesebb, mint valaha.

Vajjon alkalmas-e az ily gúny-falu, hogy a magyar nemzet erejét és dicsőségét befelé és kifelé megmutassa?

A helyes, józan ész is mondja, hogy ha már a magyar életet néprajzi és népismerés szempontból bemutatni akarunk — amit mindenesetre meg kellett tenünk — azt nem német feliratu sváb házikókkal, sem más nemzetiségi építményekkel, hanem egy magyar mintafalu bemutatásával kellett volna megtennünk.

De nemcsak nemzeti, hanem széptani, izlésbeli szempontból is így kellett volna cselekednünk. Hisz micsoda szörny-falu ez a mostani! Minden házikója külön-külön lehet tökéletes képmása valamely rác vagy oláh, avagy más házikónak: de a falu a maga egészében, képtelen zagyaságában, arculapása az egységes összbonyomásra törekvő izlésnek. Valóságos panorámaszerű tarkasága látható itt minden jó és rossz szokásnak, izlésnek, életviszonyoknak. Egy magyar mintafalu, mely a magyarság különböző vidékein észlelhető sajátosságok közül minden szépet és érdekességet kiválasztva, ezeket egy harmonikus művészi egészszé olvasztotta fel, nemcsak nemzeti, hanem művészi szempontból is elragadóan szép lett volna.

Igy azonban tarka-barka, zagyva panorámát, nemzeti létünket gúnyoló falut kaptunk. Szülőoka nem lehet más, mint az elmeszegényesség, az ötletnyomor. Valaki bizonyára álmatlan éjszakákon törte fejtét egy szerencsés ötlet fölött, mely a kiállítás érdekessé tegye, s mint-hogy meddő koponyájában ötlet nem szokott hajlékot keresni, végső, tehetetlen kapkodásában a szerencsétlen gúny-falu gondolatát ragadta meg.

Vajh ki lehetett ez az ötlet-inségben szenvedő ember? Nevét, elrettentő példánul, tudatni kellene a közönséggel.

A katolikus tanítók kongresszusa.

A magyarországi kath. tanítók tegnap tartott országos kongresszusa magasztos lefolyásával s az ott elmondott beszédek kiváló fontosságával a millenáris kongresszusok sorában a legnevezetesebb helyet biztosította magának.

Azt az aknamunkát, melyet a liberális tanítók országos kongresszusa pár nap előtt végzett, a katolikus tanítók tegnap ünnepélyes gyűlése megsemmisítette. Erőteljes zászlóbonítás volt ez, a szabaddomások, keresztény ellenes törekvéseivel szemben, a mely megfogja, menteni a vallásos nevelést a jövő nemzedék számára.

Az ünnepély a „Veni Sancte“-val vette

kezdetét az egyetemi templomban, mely zsúfolásig megtelt az előkelő közönséggel. Az ünnepélyes istentiszteletet Hornig Károly báró veszprémi püspök végezte fényes papi segédlettel.

A szent mise végeztével a püspök pluvialét öltve magára a zászló elé lépett és azt megszentelte. Majd az oltár lépésjére állva gyönyörű beszédben ismertette a zászló jelentőségét s nagy hatással említette fel azokat a nemes eszméket, melyet a katolikus tanítók zászlója képvisel. Olyan rendkívüli hatást gyakorolt a püspök beszéde a közönségre, hogy annak végeztével önkénytelenül eljenzésbe tört ki. Azután a zászlószegeket verték be, melynek sorát Wencheim Frigyes grófno zászlóanya nyitotta meg: Magyarország védasszonya, Szűz Mária tiszteltetére. Azután Hornig Károly báró püspök vert be két szegyet, egyet Vaszary Kolos bibornok-hercegprimás s egyet a saját nevében. Zászlószegyet vertek még be Wlassics Gyula miniszter Bogisich Mihály püspök, Komlóssy Ferenc s még többen.

A templomból az új-város háza dísztermébe vonultak, a hová a küldöttség hívta meg br. Hornig Károly püspök-elnököt. Páratlan szép beszédét a pápának a tanítókhoz küldött üdvözlétével fejezte be a püspök.

Azután üdvözlő táviratokat küldöttek a királynak, a pápának s Vaszary hercegprimásnak. Komlóssy Ferencz prépost-kanonok beszéde képezte a kongresszus következő momentumát. Beszédében Komlóssy erőlyesen visszatartotta az országos tanító kongresszusnak a katolikusokra sérelmes határozatait.

Végül megalakították az egyes szakosztályokat s a kongresszus első napi tárgyalásait befejezték.

Városi és vidéki hírek.

— Stefánia özv. trónörökösne Balatonfüreden. Mint balaton-füredi levelezőnk értesít — Stefánia özvegy trónörökösne tegnap délelőtt 10 órakor a Baross nevű hajón Balatonfüredre érkezett, hol számára a Széchenyi-szállóházban több szobát béreltek fel. A főherceggasszony 11 napot tölt Balatonfüreden, honnan mint a Stefánia-Yacht-Egyesület vendége a Balaton különböző részeibe fog kirándulást tenni. A főherceggasszony már többször jelét adta a magyarok iránti szeretetének s most is csak ezt látjuk igazolva, hogy engedett a balatonfüredi Stefánia-Yacht-Egyesület meghívásának, s még a múlt évben megígérte, hogy meglátogatja B.füredet. Hétfőn csakugyan el is indult a főherceggasszony Mödlingből s Nagy-Kanizsa felől Siófokra érkezett kedden reggel 8 órakor. A váróteremben, mely élővirágokkal s szőnyegekkel volt feldisztve. Kotsurg állomásfőnök várta a vasut igazgatósága képviselőjében, a balaton-füredi Stefánia-Yacht-Egyesület nevében gróf Eszterházy Mihály, báró Inkey és Ádám Károly igazgatók fogadták. Siófokról a főherceggasszony a Baross nevű hajón átment Balatonfüredre, hol a hajóállomásnál Fehér Ipoly pannonhalmi főapát, Halbik apát, dr. Huray, dr. Mangold és Roboz kir. tanácsosok, Pokranyi, Janda benczések fogadták, akik az özvegy trónörökösne a telep belsejében is kalauzolták.

— Agliardi eltávozott. Agliardi bibornok volt bécsi nunczius e hó 7-én reggel Rómába utazott. Távozása előtt július 5-én délután búcsulátogatást tett Goluchowsky gróf külügyminiszternél. A látogatás, mely rendkívül szívélyes volt, csaknem egy órán át tartott. Utána Agliardi a miniszternek Loce telli Aohillest mutatta be, ki az új nunczius megérkezéséig az ügyeket vezetni fogja. Déli

12 óra Lueger Károly másodpolgármestert fogadta a nunczius. Agliardinál Bécs és környéke összes katolikus intézeteinek növendékei is tisztelegtek és szerencsekívánataikat tolmácsolták.

— A pápai érem. Minden évben Péter-Pál apostolok napján új pápai érmeket készítenek. Az idén készültek a római pápának azt a törekvést fogják jelképezni, melyei a nem egyesült egyházak és Róma között az egyesülést akarja keresztülvinni. Az érem egyik oldalán XIII. Leó pápa arcképe van azzal a körirattal: XIII. Leó, pápaságának 19. ik évében. A másik oldalán a pápa encikliájára az egyház egyesítésére vonatkozólag van ábrázolva. A közepén a Megváltó látható, ki balkezeben egy a földgömbön álló zászlót tart, melynek felirata „Egy Ur“; míg jobbával egy iratra mutat, es a pápai enciklika, melyet egy szerzetes tart a kezében, mellette egy másik szerzetes a földre borul le. A két páma mögött föltűnő alak a keletre emlékeztet. A megváltótól balra a merengő hajós és a hajó a protestantizmust jelképezi. A körirat ezen az oldalon: Legyen egy akol és egy pásztor.

— Az új nunczius. Az új bécsi nuncziust msgr. Emidius Taliáni június 29-én, a laterani szt. Jánosról nevezett főbázilikában a biboros vikárius sebastei címzetes érsekké avatta. Taliáni nunczius már a legközelebbi napokban elfoglalja bécsi állását. — Agliardi bibornokot — hír szerint — ferrarai érsekké fogják kinevezni.

— Gyászrovat. Nogáll Károly ozerói címzetes püspököt július hó 4-én délután 4 órakor temették el Győrött a káptalan-dombi halottasházból óriási részvét mellett. A temetésen megjelent az egyházmegyei papság, továbbá a megyei tisztviselők és a Győrben állomásozó katonaság tisztikara. Az engesztelő szent mise-áldozat vasárnap délelőtt mutatták be a győri székesegyházban. — Mint részvétellel értesültünk főpapaágunk egyik érdemes tagja Schaeffer Antal pápai hazi prelátus, a Pornóról nevezett szent-margitai ez. apát, nagybecskereki plebánus július 3-án, szívezhűdés következtében meghalt. Temetése július hó 5-én délután menti végbe nagy részvét mellett. Az engesztelő szent mise-áldozatot e hó 6-án tartották.

— József főherczeg szemlenti. József főherczeg július 5-én Miskolcra érkezett, hogy az ott állomásozó honvédség felett szemlét tartson. A népszerű főherczeg nagy lelkesedéssel fogadták megérkezése alkalmával. Az utczák házsorai felvoitak disztve, a merre a főherczeg elhaladt. József főherczeg a szemlét Miskolcra betelezvé, július 6-án Nyiregyházára utazott, a hol a város vendége.

— Aranymisés kanonok. Két érdemes pap ünnepi papi működésének 50-ik évét, mindketten a váci egyházmegyéhez tartoznak. Az egyik Spóner József apát, olvasó-kanonok a másik Szvacsina György c. kanonok, herédi esperes plebánus. Mindketten július 14-én tartják aranymiséjüket, mert egyszerre szenteltettek föl.

— A keresztény hírlapírók üldözése. Eddig minden budapesti keresztény irányú lapnak van az ügyesség jóindulata következtében legalább egy sajtópöre. E sajtópörök száma megint szaporodott, mert legújabbán a „Christliches Volksblatt“-ot, melynek szerkesztője Auer István: fogta perbe a budapesti ügyesség egy vezércikke miatt, mely, mint kiderült a „Magyar Állam“ egyik vezércikkének fordítása.

— Árpád sirja. Ismét a felszínre került ez a kérdés s bár a történettudósok végleg elintézetnek tartják, azért mégis folyton akadnak olyan buzgó kutatók, kik feltalálhatónak mondják a honalapító vezér sirját. Most legutóbb Gebner József fővárosi polgár nyújtott be emlékiratot az országgyűléshez, s a tudományos intézetekhez, melyben pontosan megjelölte a helyet az ó-budai határban, a hol az ásatások biztos sikerrel járnának.

A Szalay Baróthy-féle magyar nemzet történeke füzetei tovább-tovább nyújtják a most két ellenkirály Ferdinánd és Szapolyai János ingadoszó trónu uralkodása alatt álló, de voltaképen a török szultán világhatalmától függő szegény magyar hasznának a mohácsi veszedelme óta olyannyira szomorú történetének a tonalát. A most megjelent 41. füzete képei a következők: Zrinyi és Frangepán, Német lanknechtek, Luther Márton öregkori arosképe, A törökök Bécs alatt, Bécs ostroma 1629-ben, Janicsár keresztény foglyokat hurosol magával, Szulejman János királyt a magyar urak hűségébe ajánlja, János király peesétje, János király aláírása, Károly császár és Szulejman szultán, Ibrahim nagyvezér, I. Ferdinánd király emlékének előlapja, hátlapja, Török főtiszt, Szapolyai János gyürde meesetje vajda korából Szulejman szultán arczképe.

Országos mezőgazdasági hitelegylet.

(—k—n). A Magyar agrár és járadékbank „Országos mezőgazdasági hitelegylet” név alatt oly hitelegyesület létesítésén fáradoz, melynek célja a középbirtokos és bérlőosztály számára hosszabb lejáratu, könnyen hozzáférhető és olcsó személyi hitelt biztosítani. Az agrár és járadékbanknak, melynek megalakulása és működéséhez oly nagy reményeket fűzött a gazdaosztály, de melyek mindezeideig teljesebbé nem mentek, ez az első nagyobb tontosságú akciója a gazdahitelügy terén, melynek rendezését a néppárt megalakulása óta sürgetni meg nem szűnt. Nem rajtunk mulik, hogy az állam, a nemzetfenntartó elem vállaira nehezedő súlyos terheken könnyíteni nem akar, az sem a mi hibánk, hogy a gazdahitelügy elodázhatatlan szükségességű rendezése csigalépekkel halad előre. A liberális közgazdasági politika mereven zárkózik el az idők szelleme intő szava elől, mely kézzelfoghatólag bizonyítja, hogy hiába minden törekvés az ország gazdasági viszonyaival homlokegyenest ellenkező gazdasági tényezők megerősödésén fáradni, mert semmiféle gazdasági tényező itt fejlődni és megerősödni nem képes, amíg a mezőgazdaság pang s a míg a gazdaosztály tengődik és pusztul.

Ennek az östermelés ellenséges irányának a megteremtésével tették tönkre a gazdaosztályt, mely az állam intézményeiben gyámolítást nem nyer és saját magára hagyatva tehetetlenül van kiszolgáltatva a nemzetközi gazdasági nihilizmusnak, melyet a hontalan nagytöke iparlovagjai képviselnek. Csakis így így érthetjük meg azon tervszerű aknamunkát, mely ideben az országban és annak határain túl az östermeléssel foglalkozók ellen foly és megakadályozza a gazdák tömörülését és a közös célra egyesítését.

A mozgó tőke érdekeit szolgáló nagyiparvállalatoknak pedig állami támogatás mellett van lehetővé téve a szövetekezés és létrejönnek a kartellek ringek és egyéb az árakat jogosulatlanul befolyásoló egyezmények, melynek kiszámíthatatlan kórát vallja a mezőgazdaosztály, a kisiparosok és a fogyasztók azon része, melyet a „kis emberek” elnevezéssel illetünk, mely osztályok érdekében minden lehetőséget megtenni nem csak bölcs gazdasági politika, hanem nemzeti követelmény.

Ennek érzetével a bukása közelségét

érző konok szabadelvűség nincs áthatva, azért hiába sürgetjük ma, aminthogy eddig is hiába sürgettünk olyan intézkedések megtételét, mely a gazdahitelügy rendezésével erős fegyvert nyomna pusztuló államfenntartó elemünk kezébe a válságos időskel való sikeres megküzdéséhez. Egy dolog van, amiben kifogyhatlan és kiszámíthatatlan és ez a gazdaosztály terheinek növelésében áll, melynek be nem vallott, de mindenki által tudott célja a munkátlan elemeknek adott kedvezmények nyújtása képezi, melynek az állam és a gazda és egyéb munkás-osztályok fizetik meg. Hogy csak egy futólagos pillantást vessünk azon teherszaporulatra, mely a gazdaosztály vállalt nyomja, megemlítjük, hogy 1867-ben a földadó csak 22 millió volt, 1896-ban már 36 millió, dacára, hogy a gabona ára azóta folyton hanyatlott. Az árhanatlás megfelel a 40 százaléknak, a földadó emelkedése pedig a 62 százaléknak. Ez az óriási teheremelkedés tette tönkre a mezőgazdát, ezért szorul hitelre, de oly természetű hitelre, mely viszonyainak leginkább megfelel. Mert a gazda élet és termelési viszonyoknak meg nem felelő hitel inkább még hozzájárul a gazda bukása előidézéséhez, mintsem, hogy segítene rajta.

Erre való tekintetből sürgetjük mi a hosszú lejáratu, könnyen hozzáférhető és olcsó gazdahitelt. Mert meggyőződésünk, hogy a hitel, melyet a vidéki takarékpénztárak nyújtanak a gazdának, mely első-sorban képezi a gazdaosztály hitelforrását, elégtelensége és méregdrága voltánál fogva és azon szempontból is, hogy aránylag rövid időre szól, többet árt a gazdának, mint használ. Hogy többet ne mondjunk, csak azt a körülményt akarjuk kiemelni, hogy a mezőgazdaságnál az üzemtőke értékesítése nem történik meg oly gyorsan, mint a kereskedelemben és iparban, hol rövid idő alatt a befektetett tőke megtérül. Az üzemtőke rendszerint nem is térül meg egészben, csak részletekben, azért a visszafizetése nem történhetik meg egyszerre, hanem hosszabb idő alatt, lassanként. Azonkívül az értékesítés is sok esélynek van kitéve, de nagy nyomást gyakorol reá a spekuláció is. Azért a személyi hitel elégtelensége és egyéb hitel rövid terminusa sok esetben kényszerhelyzet elé állítja a gazdát, melyből csak kölcsön konvertálással tud szabadulni, ami mind nagyobb tehervállalatra kényszeríti.

A magyar agrár és járadékbank úgy látszik megközelíteni törekszik álláspontunkat, mely a gazdahitel rendezésében a gazdaosztály viszonyainak megfelelő alapelvek érvényesülését követeli. A gazdahitel, mint fenebb kifejtettük, más elbírálás alá esik, mint a kereskedőknek és iparosoknak nyújtott hitel. Örömiünkre szolgál, hogy az agrár és járadékbank, mely oly közel áll a merkantilisták érdekeihez, ezt belátja. Jelentésében ugyanis azt mondja, hogy a gazdahitel sajátos gazdasági természetének megfelelőleg jutnak érvényre azon alapelvek, melyek ép úgy mint a kereskedők és iparosok hitelszükségletének fedezésénél a gazdahitel kielégítésénél bizonyulnak czélyszerűeknek.

Az országos mezőgazdasági hitelegylet szervezésének alapjául szolgáló részletes tervre még visszatérünk, most csak a

következő szempontot akarjuk kiemelni. Az agrárbank a kölcsön visszafizetésére öt évet hozott javaslatba. Tekintve, hogy a bank egy aláírásu váltóra személyes hitelt nyújt, mely természeténél fogva tulságos nagy összegekre nem terjed ki, az öt évet a gazda viszonyaira való tekintetből elégségesnek tartjuk. Evvel biztosítottak látjuk első követelésünket, hogy a gazda hosszabb időre biztosított személyi hitelt kapjon, mert a nyújtott hitel eddig semmivel sem szabályozott felmondása sodorta a gazdát gyakorta válságba és legtöbbször az uszora karnai közé. A kamatlatbat 5¹/₂%-ban állapította meg a bank. Ez a törvényes kamatlat és a pénz árát véve alulpu nem sok. Az egész azon fordul meg, mennyit tesz ki majd a kezelési költség, bélyegilleték stb. Tudjuk, hogy a vidéki pénzüzetek kamatlatbja 7—8 százalék, azért a kölcsöntvevő gazda mégis 15—20 százalékot is fizet. E tekintethen teljes világosságot követel a gazdaosztály érdeke. A hitelegedélyezés külön hitelegedélyezési bizottság útján történik. Ezen eljárás legyen gyors és egyszerű, mert csak ezen az uton oldhatja meg az agrárbank a gazdahitel egyik főkövetelményét, a hitel könnyű hozzáférhetőségét. A kölcsön gyors folyósítása sokszor életkérdés a gazdára.

Az agrárbank a mezőgazdasági hitelegyesület szervezésével csak a középbirtokos-osztály és a bérlők számára nyitja meg hitelforrását. De hát a kisbirtokos-osztály és parasztagazdánk? Mikor kerül ezen osztályokra a sor, mikor segítünk rajtuk, kik leginkább érzik az uszorapúncz fojtogató erejét. Erre nem is gondolhatunk mindaddig, míg a néppárt elveivel a községi hitelszövetkezeti ügy nem nyer kielégítő megoldást.

Közgazdaság.

* Lefoglalt műborok. Fiumában egy négy wagonból álló borszállítmányt foglaltak le a pénzügyörök s a megvizsgálás alkalmával kitűnt, hogy az egész szállítmány műbor. Pick Izidor fumei borkereskedő a szállítmány tulajdonosa a vállalat során elmondotta, hogy a szállítmányt egy barcolai (Triest mellett) műbor-gyárból vette, a mely ellen megindították a vizsgálatot. Ideje volna, ha kormány a közegait utasítaná a kereskedésben árusított boroknak is erélyes és lelkiismeretes ellenőrzésére, mert a most éledő bortermelésünket a floxeránál is nagyobb veszedelemmel fenyegetik az egész országban uton-utóten árusított műborok, melyek nem ritkán mérges anyagokból készülnék s az egészséget is veszélyeztetik.

* A gabona árak. Az utóbbi napok természetellenes időjárása a vált gabona-termést megtizedelte. A gabona árak ennek következtében július 6-áig folytor estek, míg a gabona-határidőzetben az árak változatlanok maradtak. Ebből világosan látható, hogy teljesen igazra volt a németországi törvényhozásnak, midőn a gabona-határidőzetet, emez állgyletekből álló szerencsejátékot eltörölte s ezzel a természetes áralakulás akadályát elhárította. Nálunk azonban a határidő-üzlet még nem léven eltörölve, figyelmeztetjük a termelőket, hogy a tőzsdén jegyzett határidő-árakra ne adjanak semmit, azok szerinti szállítási szerződésekbe bele ne menjenek, üzleteket ezek alapul vétele mellett ne kössenek, mert ezeket az árakat csakis a spekuláció hozza létre s az augusztus-szeptemberi áralakulás ezen határidő-áraktól egészen függetlenül fog képződni.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. június 1-től. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.:	7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.:	7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.:	11:50 reg.	3:16 d.u.	—	—
Szem.v.:	4:50 d.u.	6:35 d.u.	6:46 d.u.	7:52 d.u.*
Vegy.v.:	2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Gyorsv.:	7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.:	9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.:	12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.:	—	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.:	5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.:	10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.:	2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.:	5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este
Sz. v.:	8:42** d.u.	9:39 este	9:49 este	11:25 este

Sz.-Fejérvár—Veszprém. Veszprém.—Sz.-Fejérvár.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.:	5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6:— d.e.
" "	9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:03 reg.	8:34 d.e.
" "	1:— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" "	9:27 este	11:— este	7:19 este	10:09 este

* Csak Siófokig közlekedik.

** Siófokról indul.

A Veszprémből este 7:19-kor induló vonat csak vasárnap, ünnepnap és osztoförtökön közlekedik.

A Balaton-tavi gőzhajózási részv. társulat menetrendje.

Siófok-Balatonfüred-Almádi-Keneses és vissza.

Siófok	9:50,	12:—,	8:15,	6:15
Balatonfüred	10:45,	1:20,	9:30,	7:15
Alsó-Eörs*	—	2:—,	—	—
Almádi	—	2:20,	10:30,	—

Almádi	—	—	5:35,	—
Alsó-Eörs	5:15,	—	6:—,	—
Balatonfüred	6:15,	10:55,	7:—,	7:20
Siófok	7:15,	11:50,	8:—,	8:20

Boglár-Révfülp-Badacsony és vissza.

Boglár	12:15,	3:30,	7:20,	10:35
Révfülp	12:50,	4:—,	7:50,	11:—
Badacsony	1:40,	5:—,	—	—

Siófok-B. Füred-Boglár-Révfülp-Badacsony-Keszthely és vissza.

Siófok minden pént. 5:—,	5:40,	szerd. 5:—,	csüt. —
B.-Füred " " 6:—,	6:50,	" 6:20,	" —
Boglár " " —	9:5,	" 8:30,	" —
Révfülp " " 8:20,	9:35,	" 9:—,	" 7:55
Badacsony " " —	10:30,	" 9:55,	" 8:50
Keszthely " " —	12:10,	" 11:40,	" 10:35

Minden p'nt. és szomb., minden szerd.

Keszthely	6:—,	—	4:—
Badacsony	7:45,	—	5:45
Révfülp	8:30,	—	6:40
Boglár	9:—,	—	7:10
B.-Füred	11:15,	—	9:25
Siófok	12:15,	—	10:25

* Feltételes megállás csónak kiszállással jul. és aug.

Kenes ére jul. 1-től fogva közlekedik a hajó.

A székesfejérvári színházban.

Szombaton július 11-én este 8 órákor csak egy!

szenzációs előadás.

Világhírű művészet által rendezve

Titokzatos, meg nem fejthető kísérletek a pszichológián, amnestika, gondolatátvitel, spirítizmus és sonambulizmus köréből.

Helyárak: Földszinti és elsőemeleti páholy 5 frt 50 kr. — Másodemeleti páholy 3 frt 60 kr. — Elsőrendű zártszék 1 frt 20 kr. Másodrendű zártszék 1 frt. Harmadrendű zártszék 70 kr. Másodemeleti erkélyülés 50 kr. Másodemeleti erkélyálló 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr. Deák katonas és gyermekjegy 40 kr. Karzati ülőhely 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Szinlap 10 kr.

Jegyek előre váltathatók Klökner Péter könyv és papírkereskedésben.

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló“ részére
felvételnek kiadóhivatalunkban (Székes-
fejérvárott Szent István-tér 1. szám alatt)
jutányos árért.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejérvárott.